

IETEIKUMI

KOMISIJAS IETEIKUMS (ES) 2022/1431

(2022. gada 24. augusts)

par perfluoralkilvielu monitoringu pārtikā

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu,

tā kā:

- (1) Perfluoralkilvielas (PFAS) ir tikušas un dažas no tām joprojām tiek plaši izmantotas ražošanā un patērētājiem paredzētiem lietojumiem, arī pret traipus atgrūdošos audumu un paklāju pārklājumos, taukus atgrūdošos saskarei ar pārtiku paredzētu papīra un kartona izstrādājumu pārklājumos, ugunsdzēsības putās, virsmaktīvās vielās, ko izmanto kalnrūpniecībā un naftas dziļurbumos, grīdu spodrināmajos līdzekļos un insekticīdu preparātos. Šo vielu plašās izmantošanas un noturības dēļ vide tikusi plaši kontaminēta. Pārtika ar šīm vielām kontaminēta ir galvenokārt sakarā ar bioakumulāciju ūdens un sauszemes pārtikas ķēdēs un PFAS saturošu pārtikas kontaktmateriālu izmantošanu. Pārtikā un cilvēka organismā visaugstākā koncentrācija ir konstatējama tādām PFAS kā perfluoroktānsulfoskābe (PFOS), perfluoroktānskābe (PFOA) un to sāļi.
- (2) Tāpēc Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde ("Iestāde") savai Zinātnes ekspertu grupai jautājumos par kontaminantiem pārtikas aprītē, uzdeva sagatavot atzinumu par pārtikas nozīmi un dažādu pārtikas produktu un pārtikas kontaktmateriālu relatīvo devumu cilvēku eksponētībā PFOS, PFOA un to sāļiem, kā arī sniegt ieteikumus par tālākiem pasākumiem, kas saistīti ar PFAS riska novērtējumu.
- (3) Zinātnes ekspertu grupa pārtikas aprites kontaminantu jautājumos 2008. gada 21. februārī pieņēma zinātnisku atzinumu par PFOS, PFOA un to sāļiem ⁽¹⁾, norādot, ka būtu ieteicami papildu dati par PFAS līmeņiem pārtikā un cilvēka organismā, jo īpaši attiecībā uz cilvēku eksponētības tendenču monitoringu.
- (4) Papildu dati par dažādu PFAS sastopamību pārtikā tika vākti saskaņā ar Komisijas Ieteikumu 2010/161/ES ⁽²⁾.
- (5) 2020. gadā Iestāde pēc Komisijas pieprasījuma PFOS un PFOA riska novērtējumu atjaunināja un to attiecināja arī uz perfluoronānskābi (PFNA) un perfluorheksāna sulfonskābi (PFHxS), ņemot vērā jaunāko zinātnisko informāciju un sastopamības datus, kas savākti saskaņā ar Ieteikumu 2010/161/ES. Atzinumā par risku cilvēku veselībai, kas saistīts ar perfluoralkilvielām ⁽³⁾, tā secināja, ka daļa Eiropas iedzīvotāju pārsniedz pieļaujamo nedēļas devu. Tomēr Iestāde norādīja, ka par daudziem pārtikas produktiem reprezentatīvu datu par sastopamību arvien vēl nav, un tāpēc ieteica šādus datus ievākt par plašu PFAS klāstu plašā patēriņa pārtikas produktu klāstā. Turklāt dažos pārtikas produktos izmērītās PFAS koncentrācijas tika iegūtas tikai ar ļoti jutīgām analītiskajām metodēm, ko lielākajā daļā laboratoriju patlaban izmantot nav iespējams, tāpēc tā ieteica PFAS analīzēm izmantot jutīgas analītiskās metodes.

⁽¹⁾ Zinātnes ekspertu grupas pārtikas kontaminantu jautājumos, atzinums par perfluoroktānsulfonātu (PFOS), perfluoroktānskābi (PFOA) un to sāļiem, *The EFSA Journal* (2008), Nr. 653, 1.–131. lpp.

⁽²⁾ Komisijas Ieteikums 2010/161/ES (2010. gada 17. marts) par perfluoralkilsavienojumu uzraudzību pārtikā (OV L 68, 18.3.2010., 22. lpp.).

⁽³⁾ EFSA Zinātnes ekspertu grupa pārtikas aprites kontaminantu jautājumos (CONTAM). *Scientific opinion on the risk to human health related to the presence of perfluoroalkyl substances in food* (Zinātniskais atzinums par risku cilvēka veselībai saistībā ar perfluoralkilvielu klātbūtni pārtikā) *EFSA Journal* 2020;18(9):6223.

- (6) Šā Iestādes atzinuma gaismā būtu jāapkopo dati par plaša PFAS klāsta sastopamību pārtikas produktos, kas ir relevanti attiecībā uz cilvēka eksponētību PFAS, lai būtu pamats novērtējumam par uzturekspozīciju un lai varētu novērtēt, vai šīs vielas specifiskās precēs būtu jāreglamentē. Šajā nolūkā būtu jāmonitorē specifiski pārtikas produkti, kas pārstāv specifiskus ražošanas veidus, vai kam ir specifiskas īpašības un par ko nav datu, un attiecībā uz dažādajiem savāktajiem pārstrādātajiem produktiem skaitliski jānovērtē pārstrādes koeficienti.
- (7) Lai būtu iespējams īstenot pēcpasākumus, kas novērstu PFAS klātbūtni pārtikā, ir papildus jāizmeklē, kādi ir piesārņojuma avoti. Lai norādījumus šajā sakarā būtu sniegti norādījumi, ir lietderīgi noteikt indikatīvus PFAS koncentrācijas līmeņus pārtikā. Šiem līmeņiem nevajadzētu ietekmēt iespēju kādu produktu laist tirgū, bet tad, ja PFAS koncentrācija kādā pārtikas produktā šos līmeņus pārsniedz, būtu jāveic izmeklēšana. Lai kvantitatīvi noteiktu PFAS koncentrāciju daudzumos, kuros tās rodas, būtu jāizmanto pietiekami jutīgas metodes. Tas būtu jāveicina, ieteicot kvantitatīvās noteikšanas mērķa robežas.
- (8) Cilvēku eksponētību PFAS būtiski ietekmē dzīvnieku izcelsmes pārtika. Iestāde secināja, ka PFAS no barības nokļūst dzīvnieku izcelsmes pārtikā, skaidri atšķiroties sugām un PFAS veidiem. Šāda PFAS šādā veidā var tikt pārnestas arī no augsnes, ko lauksaimniecības dzīvnieki uzņem barojoties, un ar dzīvnieku dzirdināmo ūdeni. Tāpēc, ja dzīvnieku izcelsmes pārtikā ir pārsniegta Komisijas Regulā (EK) Nr. 1881/2006⁽⁴⁾ noteiktā maksimāli pieļaujamā PFAS koncentrācija, ir svarīgi, lai laboratorijas, veicot tālāku izmeklēšanu, kuras mērķis ir noteikt kontaminācijas cēloņus, spētu kontrolēt arī barību, dzīvnieku dzirdināmo ūdeni un augsni, uz kuras dzīvnieki dzīvo. Tomēr par PFAS sastopamību Savienības barībā pašlaik ir pieejami tikai daži dati, kas dod iespēju pētīt barību kā PFAS avotu dzīvnieku izcelsmes pārtikā. PFAS barībā spēj analizēt tikai neredzamas laboratorijas, tāpēc Eiropas Halogēnu noturīgu organisku pārtikas un barības piesārņotāju references laboratorija tālāk darbojas, lai palīdzētu laboratorijām šādas spējas attīstīt. Šim darbam gan būtu jādod iespēja, tiklīdz laboratorijām būs pietiekamas analītiskās spējas, turpmāk pieņemt vēl citus ieteikumus par PFAS barībā, un tikmēr dalībvalstīm, kuru laboratorijas jau spēj analizēt PFAS barībā, būtu jāieteic to jau darīt, un tajās dalībvalstīs, kurās vajadzīgo analītisko spēju vēl nav, laboratorijām jau būtu jāvalidē analītiskas metodes PFAS analizēšanai barībā.
- (9) Lai nodrošinātu, ka paraugi attiecībā uz paraugoto partiju ir reprezentatīvi, būtu jāievēro paraugu ņemšanas procedūras, kas noteiktas Komisijas Īstenošanas regulas (ES) 2022/1428⁽⁵⁾, ar ko nosaka paraugu ņemšanas un analīzes metodes fluoralkilvielu kontrolei noteiktos pārtikas produktos pielikumā.

AR ŠO IETEIC,

1. Dalībvalstīm sadarbībā ar pārtikas aprītē iesaistītajiem uzņēmējiem 2022., 2023., 2024. un 2025. gadā būtu jāmonitorē PFAS klātbūtne pārtikā.

Dalībvalstīm jāpārbauda, vai pārtikā nav šādu PFAS:

- a) Perfluoroktānsulfonskābe (PFOS);
- b) perfluoroktānskābe (PFOA);
- c) Perfluoronānskābe (PFNA);
- d) perfluoroheksānsulfonskābe (PFHxS).

Ja iespējams, dalībvalstīm būtu jāpārbauda arī tādu savienojumu klātbūtne, kas ir līdzīgi PFOS, PFOA, PFNA un PFHxS, bet kam ir cita alkilķēde un kas attiecīgi sastopami pārtikā, dzeramajā ūdenī un/vai cilvēku serumā:

- a) perfluorbutānskābe (PFBA);
- b) perfluorpentānskābe (PFPA);

⁽⁴⁾ Komisijas Regula (EK) Nr. 1881/2006 (2006. gada 19. decembris), ar ko nosaka konkrētu piesārņotāju maksimāli pieļaujamo koncentrāciju pārtikas produktos (OV L 364, 20.12.2006., 5. lpp.).

⁽⁵⁾ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2022/1428 (2022. gada 24. augusts), ar ko nosaka paraugu ņemšanas un analīzes metodes perfluoralkilvielu kontrolei noteiktos pārtikas produktos (skatīt šā *Oficiālā Vēstneša* 66. lpp.).

- c) perfluorheksānskābe (PFHxA);
- d) perfluorheptānskābe (PFHpA);
- e) perfluordekānskābe (PFDA);
- f) perfluorundekānskābe (PFUnDA);
- g) perfluordodekānskābe (PFDoDA);
- h) perfluortridekānskābe (PFTrDA);
- i) perfluortetradekānskābe (PFTeDA);
- j) perfluorbutānsulfonskābe (PFBS);
- k) perfluorpentānsulfonskābe (PFPS);
- l) perfluorheptānsulfonskābe (PFHpS);
- m) perfluornonānsulfonskābe (PFNS);
- n) perfluordekānsulfonskābe (PFDS);
- o) perfluorundekānsulfonskābe;
- p) perfluordodekānsulfonskābe;
- q) perfluortridekānsulfonskābe;
- r) perfluoroktānsulfonamīds (FOSA).

Dalībvalstīm būtu jāapsver arī, vai netestēt tādu jaunu PFAS klātbūtni pārtikā kā:

- a) 2-[(6-hlor-1,1,2,2,3,3,4,4,5,5,6,6-dodekafluorheksil)oksi]-1,1,2,2-tetrafluoretānsulfonskābe (F53B skābā forma);
- b) 2,3,3,3-tetrafluor-2-(heptafluorpropoksi)-propānskābe (genX skābā forma);
- c) (2,2,3-trifluor-3-[1,1,2,2,3,3,3-heksafluor-3-(trifluormetoksi)propoksi]-propionskābe (ADONA skābā forma);
- d) 1-propanamīnijs, N,N-dimetil-N-oksīd-3-[[[3,3,4,4,5,5,6,6,7,7,8,8,8-tridekafluoroktil)sulfonil]amino]-, hidroksīds (A kapstons);
- e) 1-propanamīnijs, N-(karboksimetil)-N,N-dimetil-3-[[[3,3,4,4,5,5,6,6,7,7,8,8,8-tridekafluoroktil)sulfonil]amino]-, hidroksīds (B kapstons);
- f) fluortelomēru spirti un sulfonāti.

2. Monitoringā būtu jāietver plašs pārtikas produktu klāsts, kas atspoguļo patēriņa paradumus, arī augļi, dārzeņi, cieti saturošas saknes un bumbuļi, jūras aļģes, graudaugi, rieksti, eļļas augu sēklas, zīdaiņu un mazu bērnu pārtika, dzīvnieku izcelsmes pārtika, bezalkoholiskie dzērieni, vīns un alus.

Dati būtu jāvāc par šādiem ražošanas veidiem vai ražojumu īpašībām:

- a) par produktiem, kas pārstāv dažādus ražošanas veidus, arī bioloģisko ražošanu;
- b) par dzīvnieku izcelsmes produktiem, produktiem, kas iegūti no dzīvniekiem, kuriem ir piekļuve augsnei vai ūdenim ārpus telpām, un produktiem, kas iegūti no dzīvniekiem, kuriem nav piekļuves augsnei vai ūdenim ārpus telpām;
- c) par dzīvnieku izcelsmes produktiem – produktiem no visdažādākajām saimniecībā audzētām un savvaļas sugām, kas attiecībā uz nacionālajiem patēriņa paradumiem ir reprezentatīvas;
- d) par kartupeļiem, mizotiem kartupeļiem vai – attiecībā uz kartupeļu šķirņiem, ko patērē kopā ar mizu, – par nemizotiem kartupeļiem, ja vien datu iesniegšanas laikā tas ir skaidri norādīts;
- e) par sēnēm attiecībā uz savvaļas sēnēm un saimniecībā audzētām sēnēm.

Būtu jāanalizē tikai pārtikas produktu ēdamā daļa. Augļi, dārzeņi, cieti saturošas saknes un bumbuļi pirms paraugu ņemšanas būtu jānomazgā, turklāt nodrošinot, ka ar mazgāšanas ūdeni netiek radīta papildu kontaminācija ar PFAS. Zīdaiņiem un maziem bērniem paredzētā pārtika būtu jāanalizē tādā sausā vai šķidrā veidā, kā to tirgo.

Dati būtu jāvēc par pārtiku, kas ražota nepiesārņotos reģionos, taču, ziņojot datus Iestādei, var ziņot arī datus par pārtiku no piesārņotiem reģioniem, ja tas ir skaidri norādīts.

3. Dalībvalstīm sadarbībā ar pārtikas aprītē iesaistītajiem uzņēmējiem būtu jāvēc informācija par PFAS koncentrāciju jēlproduktos un pārstrādātos produktos, kas ir no vienas un tās pašas jēlproduktu partijas, kā arī dažādiem pārstrādātiem produktiem, jo īpaši sieram, sūkalu pulverim, olu dzeltenumam, smalkiem konditorejas izstrādājumiem ar augstu olu saturu un aknas saturošiem gaļas produktiem, būtu jānosaka pārstrādes koeficienti.
4. Dalībvalstīm, kurām ir analītiskās spējas analizēt PFAS barībā, PFAS barībā būtu arī jāmonitorē. Dalībvalstīm, kurām vajadzīgo analītisko spēju vēl nav, būtu jāvaldīdē analītiskās metodes PFAS noteikšanai barībā.
5. Dalībvalstīm būtu jāievēro paraugu ņemšanas procedūras, kas noteiktas Īstenošanas regulas (ES) 2022/1428, ar ko nosaka paraugu ņemšanas un analīzes metodes fluoralkilvielu koncentrācijas kontrolei konkrētos pārtikas produktos, pielikumā.
6. Šīs analīzes būtu jāveic saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2017/625 ⁽⁶⁾ 34. pantu, izmantojot analīzes metodi, kura ir atzīta par tādu, kas sniedz uzticamus rezultātus. Analītisko metožu kvantitatīvās noteikšanas robežām jābūt zemākām par vai vienlīdzīgām ar:
  - a) 0,002 µg/kg attiecībā uz PFOS, 0,001 µg/kg attiecībā uz PFOA, 0,001 µg/kg attiecībā uz PFNA un 0,004 µg/kg attiecībā uz PFHxS augļos, dārzeņos, cieti saturošās saknēs un bumbuļos un zīdaiņu un mazu bērnu pārtikā
  - b) 0,010 µg/kg attiecībā uz PFOS, 0,010 µg/kg attiecībā uz PFOA, 0,020 µg/kg attiecībā uz PFNA un 0,040 µg/kg attiecībā uz PFHxS pienā;
  - c) 0,10 µg/kg attiecībā uz PFOS, PFOA, PFNA un PFHxS zivju gaļā un sauszemes dzīvnieku gaļā;
  - d) 0,30 µg/kg attiecībā uz PFOS, PFOA, PFNA un PFHxS olās, vēžveidīgajos un gliemjos;
  - e) 0,50 µg/kg attiecībā uz PFOS, PFOA, PFNA un PFHxS ēdamos subproduktos no sauszemes dzīvniekiem un zivju eļļā.
7. Kontaminācijas cēloņi būtu jāizmeklē tālāk, ja ir pārsniegti šādi orientējoši līmeņi:
  - a) 0,010 µg/kg attiecībā uz PFOS, 0,010 µg/kg attiecībā uz bPFOA, 0,005 µg/kg attiecībā uz PFNA un 0,015 µg/kg attiecībā uz PFHxS augļos, dārzeņos (izņemot savvaļas sēnes), cieti saturošās saknēs un bumbuļos;
  - b) 1,5 µg/kg attiecībā uz PFOS, 0,010 µg/kg attiecībā uz PFOA, 0,005 µg/kg attiecībā uz PFNA un 0,015 µg/kg attiecībā uz PFHxS savvaļas sēnēs;
  - c) 0,020 µg/kg attiecībā uz PFOS, 0,010 µg/kg attiecībā uz PFOA, 0,050 µg/kg attiecībā uz PFNA un 0,060 µg/kg attiecībā uz PFHxS pienā;
  - d) 0,050 µg/kg attiecībā uz PFOS, 0,050 µg/kg attiecībā uz PFOA, 0,050 µg/kg attiecībā uz PFNA un 0,050 µg/kg attiecībā uz PFHxS bērnu pārtikā ⁽⁷⁾.

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/625 (2017. gada 15. marts) par oficiālajām kontrolēm un citām oficiālajām darbībām, kuras veic, lai nodrošinātu, ka tiek piemēroti pārtikas un barības aprītes tiesību akti, noteikumi par dzīvnieku veselību un labturību, augu veselību un augu aizsardzības līdzekļiem, un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 999/2001, (EK) Nr. 396/2005, (EK) Nr. 1069/2009, (EK) Nr. 1107/2009, (ES) Nr. 1151/2012, (ES) Nr. 652/2014, (ES) 2016/429 un (ES) 2016/2031, Padomes Regulas (EK) Nr. 1/2005 un (EK) Nr. 1099/2009 un Padomes Direktīvas 98/58/EK, 1999/74/EK, 2007/43/EK, 2008/119/EK un 2008/120/EK un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 854/2004 un (EK) Nr. 882/2004, Padomes Direktīvas 89/608/EEK, 89/662/EEK, 90/425/EEK, 91/496/EEK, 96/23/EK, 96/93/EK un 97/78/EK un Padomes Lēmumu 92/438/EEK (Oficiālo kontroļu regula) (OV L 95, 7.4.2017., 1. lpp.).

⁽⁷⁾ Bērnu pārtika, kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 609/2013 (2013. gada 12. jūnijs) par zīdaiņiem un maziem bērniem paredzētu pārtiku, īpašiem medicīniskiem nolūkiem paredzētu pārtiku un par pilnīgiem uztura aizstājējiem svāra kontrolei, un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 92/52/EEK, Komisijas Direktīvas 96/8/EK, 1999/21/EK, 2006/125/EK un 2006/141/EK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/39/EK un Komisijas Regulas (EK) Nr. 41/2009 un (EK) Nr. 953/2009 (OV L 181, 29.6.2013., 35. lpp.).

8. Dalībvalstīm Iestādei monitoringa dati būtu jāsniedz regulāri kopā ar informāciju un Iestādes noteiktajā elektroniskajā ziņošanas formātā, lai tie tiktu apkopoti vienā datubāzē. Dalībvalstīm būtu:
- dati par reģioniem, kuros ir zināms augsts vides piesārņojums, jāpaziņo kā aizdomīgi paraugi, jo īpaši attiecībā uz zivīm, medījumdzīvniekiem, brīvās turēšanas apstākļos un āra apstākļos audzētiem mājputniem, āra augļiem un dārzeņiem;
  - norādīt ražošanas veidu, jo īpaši par dzīvnieku izcelsmes produktiem (savvaļas, vākti vai medīti salīdzinājumā ar saimniecībā audzētu nebioloģisku produkciju vai saimniecībā audzētu bioloģisku produkciju; audzēšana brīvās turēšanas apstākļos vai āra apstākļos salīdzinājumā ar iekštelu ražošanas metodēm) un sēnes (savvaļas vai ievāktas iepretim saimniecībā audzētām);
  - attiecībā uz medijamo dzīvnieku gaļu un subproduktiem, ja iespējams, norāda dzīvnieku vecumu; kā arī
  - attiecībā uz zīdaiņu un mazu bērnu pārtiku norāda galvenās sastāvdaļas (govs piens, sojas pupām, zivis, sauszemes dzīvnieku gaļa, graudaugi, dārzeņi vai augļi).

Briselē, 2022. gada 24. augustā

*Komisijas vārdā –
Komisijas locekle
Stella KYRIAKIDES*
